

บทที่ ๖

พุทธจริยศาสตร์กับปัญหาการทำการุณยฆาตและอัตวินิบาตกรรม

การุณยฆาตคืออะไร การุณยฆาต คือ การฆ่าด้วยความเมตตาการุณา หรือการฆ่าเพราะความสงสาร ซึ่งเป็นการฆ่าที่ไม่ประกอบด้วยความโกรธ หรือมุ่งร้าย เจตนาอาจจะเกิดจากสาเหตุหรือปัจจัยที่แตกต่างกันไป แต่จุดหมายก็คือ การปลิดชีวิตคน ๆ หนึ่งที่เรามีเจตนาที่จะตายด้วยความเต็มใจนั่นเอง ซึ่งการฆ่าตัวตายนั้นมีหลายรูปแบบ ในข่าวทางหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งรายงานว่า คนเราไม่ใช่จะต้องการปลิดชีวิตผู้อื่นด้วยความเคียดแค้นชิงชังเสมอไป บางทีฆ่ากันก็ด้วยความรัก ความสงสาร ความห่วงใยกัน เรียกว่า “การุณยฆาตกรรม” (mercy killing) ข่าวเสนอว่า นายลิม เลียน ฮวด หนุ่มชาวสิงคโปร์เขาดูแลน้องสาวซึ่งป่วยเป็นโรค มะเร็งมายาวนาน เขาจึงเป็นทั้งพ่อ และพี่ชายของน้องสาวคนเดียว แต่แล้วเขาก็ทำในสิ่งที่คนธรรมดาสามัญไม่สามารถจะทำได้นั่นก็คือการฆ่าน้องสาวของตนเองด้วยการเอาหมอนอุดจุก นางสาวลิม ปี ตี ซึ่งร้องขอให้เขากระทำ เนื่องจากทรมานจากโรคร้ายมานานสุดแสนทรมาน เธอเคยขอร้องให้หมอฉีดยาฆ่าเธอแต่หมอปฏิเสธ ส่วนพี่ชายหวังฆ่าตัวตายตามด้วยการกินยาเบื่อหนู แต่มีคนช่วยไว้ทัน เขาถูกศาลตัดสินข้อหาฆ่าผู้อื่น เขาพยายามแจกแจงข้อเท็จจริงต่อศาล แต่ศาลก็ยังเข้าข้างฆาตกรรมอยู่ดี จึงตัดสินให้เขาจำคุก ๑๒ เดือน ฐานช่วย น้องสาวทำอัตวินิบาตกรรม ซึ่งถือว่าเป็นการุณยฆาตกรรมรายแรกในสิงคโปร์¹

นี่เป็นตัวอย่างหนึ่งสำหรับการทำการุณยฆาตที่ประกอบไปด้วยความเมตตาการุณาของคนที่ต้องการฆ่าผู้อื่นด้วยความรัก ความสงสาร (ซึ่งเป็นความรักความสงสารในแง่ลบ) ในทางพระพุทธศาสนาการทำเช่นนี้ผิดศีลธรรมหรือไม่ และในทางกฎหมายสมควรที่สังคมจะให้มีการกระทำอย่างนี้หรือไม่ ดังนั้นการุณยฆาตนั้นมีอยู่ ๓ ประเภท คือ การุณยฆาตแบบสมัครใจ เป็นการตายโดยผู้ตายขอร้องเอง เพราะไม่สามารถทนทุกข์ทรมานต่อไปอีกจากเหตุการณ์นั้น ๆ เช่น ป่วยเป็นเอดส์ เป็นโรคมะเร็ง เป็นต้น การุณยฆาตแบบไม่สมัครใจ เป็นการตายโดยผู้ตายไม่ต้องการจะตายแต่ผู้เห็นเหตุการณ์หรือผู้ใกล้ชิดไม่สามารถทนดูการที่คนนั้นมีความทุกข์ทรมานต่อไปไม่ได้ ส่วนมากคนที่ฆ่าเป็นคนมีสติไม่สมบูรณ์ เป็นโรคจิต มีความเครียด คนตายเขาไม่ต้องการตาย แต่คนทำคิดว่าคนนั้นสมควรที่จะถูกทำการุณยฆาต เช่น ครอบครัวมีปัญหาหนี้สินมากมาย ธุรกิจล้มละลายถ้าขึ้นให้คนในครอบครัวอยู่ไปกลัวว่า จะได้รับความลำบากจึงทำการการุณยฆาต เช่น การ ฆ่าโดยยาฆ่าแมลง ทหารที่ได้รับบาดเจ็บหนักในสนามรบผู้บังคับบัญชาเห็นว่าถ้าจะพาไปด้วยก็อาจจะเป็นภาระหรือเห็นเขาทนทุกข์ทรมานเพราะการบาดเจ็บไม่ได้ เป็นต้น และการุณยฆาตแบบผู้ตายไม่อยู่ในภาวะสามารถที่จะตัดสินใจได้ว่าควรอยู่หรือควรตาย เป็นการฆ่าโดยที่ผู้ตายไม่สามารถตัดสินใจได้เลยว่าจะเอาอย่างไรดีกับชีวิตนี้ ส่วนมากเป็นบุคคลจำพวกเสียสติหรือเป็นบ้าที่ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ คนใกล้ชิดเห็นว่าอยู่ไปก็มีแต่ความทรมานก็อาจตัดสินใจทำการุณยฆาตแบบนี้ได้

๖.๑ การุณยฆาตกับการฆ่าตัวตาย

การทำการุณยฆาตก็ไม่แตกต่างไปจากการฆ่าตัวตายในเหตุผลหลายประการ ถึงแม้ว่าจุดประสงค์ก็คือการต้องการตายหรือให้หายไปจากภาวะที่บีบคั้นที่ไม่สามารถทนอยู่ต่อไปได้ การตายเป็นหนทางที่ดีที่สุดในชีวิตนี้และเป็นการแก้ปัญหาที่ผู้ตายคิดว่าทางนี้แหละดีที่สุด แต่วิธีการอาจจะแตกต่างกันไปบ้าง การทำการุณยฆาตมี ๓ ลักษณะดังที่กล่าวมา มีการุณยฆาตแบบสมัครใจ เป็นต้น โดยการทำการุณยฆาตนั้นอาศัยคนอื่นเท่านั้นเป็นผู้ลงมือ

¹ ดอย ดอกผืน, “การุณยฆาตกรรม” ไทยรัฐ, (๓ เมษายน ๒๕๕๔), หน้า ๒.

กระทำให้ แต่การฆ่าตัวตายหรืออัตวินิบาตกรรม (suicide & commit suicide) เป็นการฆ่า ตัวตายโดยตัวเองเป็นคนลงมือ

การฆ่าตัวตายแบบสมัครใจในความคิดของผู้ต้องการกระทำอย่างนี้ โดยเขาถือว่าเขามีสิทธิในตัวเขาในการที่จะทำอะไรก็ได้ เขามีสิทธิที่จะตายหรืออยู่ก็ได้ เพราะเขาเป็นเจ้าของชีวิต นาย ก. มีเงินร้อยล้าน วันดีคืนดีเขาเอาเงินไปโยนทิ้งที่แม่น้ำ ถามว่าเขาผิดไหม ตำรวจจับเขาไหม เขาไม่ผิด และตำรวจไม่สามารถเอาผิดเขาได้ เขาไม่อยากจะอาบน้ำตั้งหลายเดือน เขามีความผิดเพราะไม่รักษาสุขภาพ หมอฟ้องร้องเขาได้หรือไม่ เปล่าเลย นาย ก. ประสบความล้มเหลวในทางธุรกิจ เขาไม่สามารถทนอยู่ในสภาวะอย่างนั้นได้ เขาจึงคิดว่าการฆ่าตัวตายของเขาเป็นทางออกที่ดีที่สุด และเขาก็มีสิทธิที่จะกระทำเช่นนั้นได้ ถามว่ากฎหมายเอาผิดเขาได้ไหมที่กระทำเช่นนั้น กฎหมายไม่สามารถเอาผิดเขาได้ เพราะเขาไม่ไปสร้างความเดือดร้อนแก่ใคร ๆ

กรณี นาย ก. เป็นอัมพาตไม่สามารถเอาเงินไปทิ้งแม่น้ำได้ จึงฝากให้นาย ข. ทำแทน นาย ข.ไม่ควรถูกประณามเพราะว่าเจ้าของเงินอนุญาตแล้ว เช่นเดียวกับกับการที่นาย ก. ต้องการฆ่าตัวตายแต่เขาเป็นอัมพาตไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง จึงวานให้นาย ข. ทำแทน นาย ก. มีสิทธิที่จะทำเช่นนั้นเพราะว่าเขาเป็นเจ้าของชีวิตของเขาและมีความเต็มใจที่จะตาย ส่วนนาย ข. นั้นก็ไม่น่าจะมีความผิดอะไรเลย เพราะอะไร ก็เพราะว่าเขาฆ่าคนอื่นเพราะได้รับการอนุญาตจากเจ้าของชีวิตนั้นแล้ว ก็เหมือนกับการวานให้คนอื่นเอาเงินตนเองไปทิ้งแม่น้ำนั้นเอง คนเอาเงินไปทิ้งก็ไม่มีผิดอะไรเพราะเจ้าของอนุญาต

ส่วนการฆ่าตัวตายหรือการุณยฆาตแบบไม่สมัครใจหรือไม่อยู่ในภาวะที่จะตัดสินใจได้เป็นปัญหาที่สำคัญในปัจจุบัน ทั้งทางด้านกฎหมายและการแพทย์ซึ่งสะท้อนออกมาในรูปของศีลธรรม จริยธรรมอันดีงาม หรือหลักการดำเนินชีวิตของมนุษย์ อะไรก็ตามที่มีการประพடுத்தขัดแย้งต่อความรู้สึกหรือหลักศีลธรรมของมนุษย์ย่อมได้รับการต่อต้าน เช่นเดียวกับกับการฆ่าคนอื่นเพราะเหตุบางอย่างนี้เจ้าของชีวิตก็ไม่อนุญาตหรือไม่สามารถตัดสินใจได้ เราเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมดแทนเขาด้วยคิดว่าเราคิดอย่างนี้ เขาน่าจะมีความคิดเช่นเดียวกัน กับเรา การทำการุณยฆาตแบบผู้ตายสมัครใจ ผู้ลงมือกระทำมีเหตุผลนี้จะชี้แจงได้ว่าเขาทำเช่นนั้นเพราะอะไร

แต่กรณีผู้ตายไม่สมัครใจหรือไม่สามารถจะตัดสินใจได้ ผู้ลงมือกระทำมีสิทธิอะไรหรือมีเหตุผลอะไร ที่จะอ้างว่าทำการฆาตกรรมนั้น เขามีสิทธิที่จะกระทำได้

ก่อนอื่นต้องทราบก่อนว่า มนุษย์มีธรรมชาติอยู่อย่างหนึ่งคือ ธรรมชาติในการปกป้องตนเองเพื่อการเอาตัวรอดเพราะความกลัวตายเหมือนสัตว์ประเภทอื่น ๆ ทุกคนสามารถคิดและเอาตัวรอดตามสติปัญญาของคนนั้น ๆ กลไกในการป้องกันตนเองจึงเป็นกฎธรรมชาติประการหนึ่ง การอาศัยเหตุผลในการเอาตัวรอดนั้นมีอยู่ ๒ ประการคือ การเอาตัวรอดเพื่อการพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้า และการเอาตัวรอดเพื่อขจัดปัญหา ต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตตนเองนี้หนักหนาสาหัสจนตนเองยากจะหลีกเลี่ยงได้ การฆ่าตัวตายก็ คือการแก้ปัญหาของมนุษย์ในประเด็นที่สอง

ความสามารถหรือการใช้เหตุผลที่มีอยู่ในตนเอง แต่ว่ามีอุปสรรคบางอย่างที่ตนเองไม่สามารถแสดงมันออกมาได้ จะทำอย่างไร ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นใครจะเป็นผู้ตัดสินใจแทนเรา นี่คือปัญหาการนำไปสู่การทำ การุณยฆาตหรือการฆ่าตัวตายแบบไม่สมัครใจหรือไม่อยู่ในภาวะที่ตนเองตัดสินใจได้ ความสามารถที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น ยังเป็นทารก เป็นคนเสียสติ เป็นคนปัญญาอ่อน หรืออยู่ในอาการโคม่า เป็นต้น ฝ่ายสนับสนุนที่จะทำการุณยฆาตก็เสนอว่า ถ้าคนเหล่านั้นสามารถแสดงพลังที่จะตัดสินใจได้ เขาย่อมเลือกการฆ่าตัวตายเป็นทางออกที่ดีที่สุด เพราะอะไร ก็เพราะว่าเขาไม่สามารถทนอยู่ในสภาวะเช่นนั้นได้ อย่างแน่นอน แต่ที่เขาทนอยู่เป็นคนบ้า เป็นคนปัญญาอ่อนก็เพราะเขาขาดอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตตนเองด้วยตัวของเขาเอง

ดังนั้น ความรักในการป้องกันตนเองของมนุษย์ก็คือการรักษาตนเองให้มีชีวิตรอดหรือให้หนีไปจากปัญหานั้น ๆ แบบเบ็ดเสร็จ ความรักตนเองในการปกป้องตนเองนี้แสดงออกหลายวิธี การฆ่าตัวตายก็เป็น วิธีการหนึ่งใน

การแสดงออกถึงการรักตนเอง รักที่จะหนีปัญหาอันร้ายแรง รักในการจะหนีจากความทุกข์ที่ตนเองได้รับอยู่ในขณะนั้น บางคนคิดรักตนเองขนาดหนักถึงกับมีการฆ่าตัวตายเพราะร่างกายอันเขาอาศัยอยู่นี้มัน ทรมานเกินไป แบกรับภาระไม่ไหว จำต้องสลະทิ้งมันไป เพื่อไปหาร่างใหม่ที่คิดว่าน่าจะดีกว่านี้ ที่ว่าการฆ่าตนเองเป็นการรักตนเองวิธีการหนึ่งนั้น ก็เพราะรักที่จะไม่ให้ตนเองได้รับความทุกข์ทรมานนั่นเอง ยกตัวอย่างง่าย ๆ เช่น การดื่มเหล้าคนที่ดื่มเหล้าก็บอกว่านี้แหละคือการรักตนเองวิธีการหนึ่งที่จะให้ลืมเรื่องเลวร้ายในชีวิตที่ประสบมา เรียกว่าดื่มเหล้าเผาความกลัดกลุ้มใจ ถ้าเราบอกว่านี้เป็นการรักตนเองผิด ๆ เรามีสิทธิ์อะไรเป็นกล่าวเช่นนั้น เพราะว่าเรามีสิทธิ์ที่จะกระทำอะไรก็ได้ตามกฎหมายกำหนด ถ้าเขาบอกว่านี้คือวิธีการที่ดีที่สุดในการหนีปัญหา เรามีสิทธิ์ที่จะกล่าวเช่นนั้น

เด็กทารกติดเชื้อเอดส์ เด็กปัญญาอ่อน คนที่สูญเสียความจำ หรือคนที่มีอาการป่วยอย่างรุนแรง ถ้า เขาคิดได้สามารถทำได้เขาต้องฆ่าตนเองอย่างแน่นอน แล้วการที่เราช่วยทำการุณยฆาตก็เป็นการตอบสนองความต้องการของเขา เพราะเราเท่านั้นที่จะตัดสินใจแทนเขาได้ เราคิดว่าการคิดเช่นนี้ตรงกับความคิดของเขา

ในสังคมมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นชาวตะวันตกหรือชาวตะวันออกก็มีเรื่องราวการฆ่าตัวตายแบบผู้ตายไม่สมัครใจ หรือไม่สามารรถตัดสินใจได้มีอยู่มากมาย แม้ในสังคมไทยก็มีให้เห็นอยู่เสมอ ๆ มีข่าวพี่ชายฆ่าน้องชายตนเอง เพราะทนดูน้องชายทรามจากโรคร้ายไม่ไหว พ่อฆ่าลูก หรือแม่ฆ่าลูกตนเอง เป็นต้น มีบางคนเสนอให้การทำ การุณยฆาตเป็นการกระทำที่ถูกกฎหมาย คล้าย ๆ กับควรมีกฎหมายทำแท้ง ซึ่งมีผลดีมีประโยชน์มากกว่า เป็นผลเสีย ด้วยเหตุผลดังนี้

๑. ทารกในครรภ์มารดาเป็นเอดส์ หรือคลอดออกมาเป็นโรคหัดเยอรมัน จำเป็นต้องมีการทำการุณยฆาต เพื่อเป็นการป้องกันความทุกข์ทรมานอันจะเกิดตามมา ซึ่งจะสร้างความเดือดร้อนต่อสังคมมากกว่าเป็นผลดี

๒. เป็นการลดความกดดันให้คนจำนวนหนึ่งที่ต้องรับผิดชอบต่อญาติพี่น้อง ลูกหลาน พ่อแม่ ที่เจ็บป่วยด้วยโรคร้ายที่ไม่มีหนทางเยียวยารักษา ซึ่งนับแต่วันจะเพิ่มความโศกเศร้าแก่คนอยู่ภายหลัง หรือพ่อแม่ก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อลูกที่เกิดมาปัญญาอ่อน หรือวิกลจริต เป็นโรคร้ายแรง หรือพ่อแม่ไม่สามารถดูแลลูก ๆ ได้ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจหรืออะไรก็ตาม ก็ควรให้มีการทำการุณยฆาตได้

๓. เป็นการลดความกดดันให้คนบางเหล่าที่ต้องการฆ่าตัวตาย เพราะปัญหาต่าง ๆ ที่ทนรับไม่ได้ แต่ว่าเขาไม่สามารถทำได้ด้วยตนเองจำต้องอาศัยคนอื่น การที่กฎหมายไม่ยอมให้กระทำเช่นนั้น มันจะบีบ คั้นกดดันความรู้สึกคนเหล่านี้ขนาดไหน เหมือนคนรักกันแต่ถูกกีดกันจากญาติ ๆ การฆ่าตัวตายหรือวิธีการอื่น ๆ ย่อมตามมา เช่น กรณีความรักของหนุ่มสาวชาวใต้ที่ชื่อ โก และ อี๊ว ในนิยายสะพานรักสารสิน หรือนิทานภาค อีสาน เรื่อง ชูฉุนางฮั่ว หรือ พระลอ หรือนิยายทางยุโรป เรื่อง โรมิโอกับจูเลียต เป็นต้น ที่นำเสนอมานั้นเป็น การชี้ให้เห็นถึงการทำการุณยฆาตที่เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างกันในบางประเด็นกับอัตวินิบาตกรรม ต่อ ไปจะได้นำเสนอเกี่ยวกับอัตวินิบาตกรรม

๖.๒ อัตวินิบาตกรรม (Suicide)

การกระทำอัตวินิบาตกรรมนั้น นับว่าเป็นการกระทำด้านพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนจากปกติ เพราะโดยธรรมชาติมนุษย์มีความต้องการอยากมีชีวิตยืนยาวนาน ไม่มีใครอยากจะมีอายุสั้นโดยไม่มีเหตุอันควร ถึงแม้ถ้ารู้ได้แก้ไขได้ก็จะกระทำทันทีไม่มีรีรอ เพราะมนุษย์รักตัวและกลัวตายกันทั้งนั้น การฆ่าตัวตายจึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งในการหาทางออกของมนุษย์จากปัญหาที่ตนเองทนรับไม่ไหว Sigmund Freud เชื่อว่า การฆ่าตัวตาย เป็นสัญชาตญาณดั้งเดิมของมนุษย์ที่เรียกว่า “Thanatos”

Emile Durkheim กล่าวว่า การฆ่าตัวตายของแต่ละบุคคลสัมพันธ์กับกลุ่มสังคม ซึ่งมีอยู่ ๓ ประเภทคือ

๑. การฆ่าตัวตายแบบอีโก้สติก (egoistic suicide) สาเหตุเกี่ยวข้องกับตนเองเป็นสำคัญ ซึ่งพบว่า

- ผู้ได้รับการศึกษามีอัตราฆ่าตัวตายสูงกว่าผู้มีการศึกษาต่ำ

- ผู้เป็นโสดมักฆ่าตัวตายสูงกว่าผู้มีครอบครัว
- ผู้มีบุตรมีอัตราฆ่าตัวตายน้อยกว่าผู้ไม่มีบุตร
- การฆ่าตัวตายมีอัตราต่ำในเมื่อมีภาวะทางสังคมหรือความยุ่งยากทางการเมือง

๒. การฆ่าตัวตายแบบอนิมิก (anomic suicide) เกิดมาจากความสับสนและการขัดแย้งอย่างรุนแรง เช่น ช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมการเมืองอย่างรวดเร็ว จนความคาดหวังพังทลายหรือบรรทัดฐานไม่สามารถปรับไปตามการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหันได้

๓. การฆ่าตัวตายแบบอัลตรูอิสติก (altruistic suicide) การฆ่าตัวตายแบบยึดกลุ่ม และการฆ่าตัวตายก็ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม เช่น การทำอาชญากรรมของทหารญี่ปุ่น การเผาตนเองเพื่อประท้วงรัฐบาลจีนของประชาชนในประเทศทิเบต เป็นต้น

เมื่อประเทศเข้าสู่การพัฒนาทางด้านการเมือง สังคมและเศรษฐกิจมีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยแรงงานมากยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างจะรวดเร็วทำให้สังคมส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งเป็นเกษตรกรปรับตัวไม่ทัน แม้กระนั้นคนในเมืองก็ต้องได้รับผลกระทบดังกล่าวมากมาย โดยเฉพาะในปัจจุบันภาวะทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นตัวที่ชี้ภาวะทางสังคมได้เป็นอย่างดีก็มีการชะงักงัน เศรษฐกิจกำลังถดถอยลงมา การครองชีพของประชาชนฝืดเคือง ทุกคนต่างก็ดิ้นรนต่อสู้เพื่อการอยู่รอดอย่างเป็นสุขในสังคม ลักษณะของคนในสังคมไทยจึงเต็มไปด้วยการแข่งขันกัน ปัญหาต่าง ๆ ก็ย่อมเกิดขึ้นตามมา

ตามรายงานของสำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งเป็นข้อมูลเก่า (เมื่อเทียบกับข้อมูลในปัจจุบัน) พบว่า อัตราการฆ่าตัวตายเพศชายมีมากกว่าเพศหญิง และเมื่อพิจารณาตามรายภาคแล้ว ภาคที่มีการฆ่าตัวตายสูงมากเป็นอันดับหนึ่งคือภาคกลาง รองลงมาคือภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามลำดับ

๖.๓ สาเหตุของการฆ่าตัวตาย

จากการศึกษาของแพทย์หญิง สุวิทนา อารีพรรค ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า สาเหตุของการฆ่าตัวตายมาจากพื้นฐานทางบุคลิกภาพผิดปกติ มีความเจ็บป่วยทางจิตมาก่อน มีปัญหา ด้านสังคม ปัญหาครอบครัว ปัญหาการสมรส และปัญหาเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัจจัยหนุนให้มีการฆ่าตัวตาย ช่วง อายุที่มีการฆ่าตัวตายหรือพยายามฆ่าตัวตายมากที่สุดคือ อายุระหว่าง ๒๐-๒๙ ปี วิธีการฆ่าตัวตายที่ใช้มากที่สุดคือ การกินยา ๗๐ % แหวงตัวเอง ๑๐ % โดดจากที่สูง ๗.๕ % ยิงตัวเองและผูกคอตายอย่างละ ๕ % กระโดดน้ำ ๒.๕ % ความแตกต่างทางเพศไม่มีผลทำให้การฆ่าตัวตายแตกต่างกัน^๒ ดังนั้นการฆ่าตัวตายจึง เป็นเรื่องใหญ่ที่ทุกคนในสังคมและองค์กรต่าง ๆ ต้องช่วยกันหาทางป้องกันแก้ไข เพื่อให้สังคมมนุษย์เป็นสังคมที่ประเสริฐน้อยอยู่ เพราะการได้เป็นมนุษย์นั้นมีความลำบากนักหนา การจะทำลายชีวิตตนเองต้องคำนึงด้วยความเป็นกลางอย่างยิ่ง นักอักษรศาสตร์จินโบราณคนหนึ่งชื่อ ซือหม่าเซียน กล่าวเอาไว้ว่า “คนเราทุกคนต้องตายนั่นก็จริงอยู่ แต่ความตายนั่นบ้างก็ว่าหนักยิ่งกว่าขุนเขาไททานิก บ้างก็ว่าเบากว่าขนนก”

คนที่ประสบชะตากรรมที่หนักอึ้งจนหาทางออกไม่ได้แล้ว ก็สุดที่ปัญญาจะหาทางออกได้ วิธีหนึ่งที่ย่างและบรรเทาได้อย่างรวดเร็วก็คือการฆ่าตัวตาย ซึ่งเป็นหนทางของผู้ที่ประสบชะตากรรมอันโหดร้ายคุกคามชีวิตย่อมจะเป็นหนทางเลือกสุดท้าย ซึ่งอาจจะมิทางเดียวในสถานการณ์เช่นนั้น เมื่อคนเราอยู่เย็นเป็นสุขไม่เดือดร้อน ความตายก็เหมือนกับภูเขานินทหรือภูกระดึง เพราะไม่ต้องการที่จะละทิ้งสังขารไป แต่เมื่อประสบปัญหา ความตายที่ว่ามันากล้นนั้น ๆ ก็เบาเหมือนขนนก การฆ่าตัวตายจึงมีสาเหตุอยู่หลายประการ ซึ่งการฆ่าตัวตายนั้นจัดตามกลุ่ม

^๒ อุดลย์ ดันประยูร, ปัญหาสังคม, (กรุงเทพฯ : พีระพัฒนา, ๒๕๒๖), หน้า ๗๑ - ๗๕.

ของอายุและการงาน เช่น การฆ่าตัวตายของนักเรียนเพราะการเรียนเป็นหลัก การฆ่าตัวตายของคนทำงานก็ปัญหา
มาจากการทำงาน ส่วนสาเหตุที่ไม่เลือกวิถีก็คือการเป็นโรคร้ายคุกคามชีวิต

๖.๔ การอุทธรณ์ในทัศนะของพระพุทธศาสนา

การอุทธรณ์แบ่งออกเป็น ๓ ประเด็น คือ การฆ่าทารกในครรภ์ การอุทธรณ์ในกรณีที่ทำแท้งไม่ใช่เหตุผล
เพื่อสุขภาพของมารดา และไม่ใช่เพราะถูกข่มขืน ซึ่งกรณีนี้กำลังพบมากในปัจจุบัน เป็นการให้เหตุผลว่า ทารกใน
ครรภ์ติดเชื้อโรคบางอย่างที่มีความเสี่ยงทางร่างกายสูง เช่นเด็กพิการหรืออายุสั้น ประการที่สองคือ การฆ่าเด็กที่
เกิดมาพิการ ปัญญาอ่อน หรือคนไข้ที่ไม่มีทางรักษาหรือคนที่อยู่ในภาวะที่ยังไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าตนเองควรอยู่
หรือไม่ และประการสุดท้ายคือ การอุทธรณ์ที่ทำแท้งกับบุคคลที่มีสติปัญญาสมบูรณ์รู้จักรับผิดชอบชีวิต ซึ่งป่วยด้วยโรค
บางอย่าง แต่ไม่สามารถฆ่าตัวตายด้วยตนเองได้ เป็นการฆ่าด้วยการขอร้อง หมอให้กระทำแก่ตน

ในทัศนะทางพุทธศาสนาถือว่า การฆ่าไม่ว่าจะฆ่าด้วยความหวังดีหรืออะไรก็ตาม หรือฆ่าใครก็ตามถือว่าเป็นบาป
เพราะว่าเท่ากับเป็นการฆ่าคน เพราะว่าการฆ่าก็คือการฆ่า ผิดศีลข้อที่หนึ่งทันที แต่อาจจะมีผล
แตกต่างกันที่การฆ่าด้วยเจตนาตีบาปอาจลดจากหนักให้กลายเป็นเบาได้ แต่จะให้หลุดพ้นจากการไม่ถือว่าผิด
ศีลธรรมไม่ได้ แต่พุทธศาสนาก็แสดงให้เห็นว่า การกระทำบางอย่างที่สังคมเห็นว่ามีความจำเป็นถ้าการทำนั้นสังคม
ได้ประโยชน์มากกว่า ก็ยอมให้แลกกับการกระทำนั้น แต่ไม่ได้หมายความว่าบาปนั้นไม่ใช่ความผิด บาปก็คือบาป
ตามกฎหมายแห่งกรรมไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แม้ว่าสังคมจะยอมรับก็ตาม บาปจะไม่เปลี่ยนไปตามข้อตกลงทาง
สังคม บาปเป็นกฎธรรมชาติที่มีการให้ผลอย่างสม่ำเสมอไม่เป็นอย่างอื่น

การทำการอุทธรณ์น่าจะมีการผ่อนผันบางอย่างเพื่อประโยชน์ที่มากกว่า กล่าวคือ น่าจะมีการทำ การ
อุทธรณ์ได้โดยมีกฎหมายรองรับ การทำการอุทธรณ์ต้องมีระบบการจัดการที่ชัดเจน เหมือนการประหารนักโทษ
การอุทธรณ์ควรมีเฉพาะกรณีที่จำเป็นเท่านั้น และคำว่าจำเป็นหมายถึงอยู่ในกรอบที่กฎหมายและศีลธรรมกำหนด
เอาไว้ เช่น ถ้าหมอพิสูจน์ได้ว่าทารกในครรภ์ติดเชื้อโรคหัดเยอรมัน อาจจะทำให้แม่ติดเชื้อและเสียชีวิตด้วย หรือ
เด็กเกิดมาจะเป็นปัญญาอ่อนหรือพิการตลอดชีวิต กรณีเช่นนี้จะเอาแม่ไว้หรือเอาเด็กไว้ ผู้ที่มีส่วนร่วมต้อง
พิจารณาเป็นกรณีไป กรณีคนไข้อื่น ๆ ก็เช่นกัน ต้องมีคณะกรรมการพิจารณาให้รอบคอบก่อนตัดสินใจ คล้าย ๆ
กับศาลที่พิจารณาคดีและพิพากษาตัดสินความผิดของนักโทษ

อย่างไรก็ตามทัศนะทางพุทธศาสนาทุกคนเกิดมาในโลกล้วนมีสิทธิในการใช้ชีวิตอยู่ในโลกเท่าเทียมกัน มี
สิทธิจะปกป้องชีวิตตนเอง มีสิทธิในชีวิตของตนเอง และการมีชีวิตอยู่นั้นไม่ได้หมายความว่าอยู่ทางชีวภาพหรือ
ทางอายุยืนยาวนานเท่านั้น แต่หากมีชีวิตอยู่เพื่อประโยชน์ต่อสังคมมีคุณค่าต่อสังคมมากกว่าดังพุทธพจน์
ที่ว่า

*ก็บุคคลผู้มีศีลเพ่งพินิจมีชีวิตอยู่วันเดียวประเสริฐกว่าบุคคลผู้ทุศีล มีจิตไม่มั่นคง มีชีวิตอยู่ตั้งร้อย
ปี ก็บุคคลผู้มีปัญญา เพ่งพินิจมีชีวิตอยู่วันเดียวประเสริฐกว่าบุคคลผู้ไร้ปัญญา มีจิตไม่มั่นคงมีชีวิตอยู่ตั้งร้อย
ปี ก็บุคคลผู้ปรารถนาความเพียรมั่นมีชีวิตอยู่วันเดียว ประเสริฐกว่าบุคคล ผู้เกียจคร้านมีความเพียรอันเลวมี
ชีวิตอยู่ตั้งร้อยปี³*

ดังนั้น หากมีความจำเป็นกฎหมายก็ควรเปิดช่องให้ทำการอุทธรณ์ได้คือ ทารกที่เป็นอยู่ด้วยอุปกรณหรือ
เครื่องมือของแพทย์ และอยู่ในภาวะที่ขาดสติสัมปชัญญะ และประเภทคนไข้ที่ไม่มีทางรักษาแล้ว และอยู่ในภาวะที่
ไม่มีสติสัมปชัญญะเช่นกัน เพราะเมื่อซังน้ำหนักดูแล้ว คนเหล่านี้มีชีวิตอยู่ก็ไม่ต่างจากคนที่ตายแล้ว คุณค่าของชีวิต
มนุษย์เราในทัศนะของพุทธศาสนาไม่ได้อยู่ที่มีลมหายใจ เพราะคุณค่าอยู่ที่การกระทำต่างหาก ถ้าปล่อยนานไปก็
จะเป็นภาระแก่ญาติพี่น้อง ผลเสียมีทางเดียว คือคนที่ทำการอุทธรณ์เท่านั้นที่เป็นบาป แต่เพื่อแลกเอาประโยชน์ที่

³ พ.ธ. ๒๕/๑๘/๒๓.

มากกว่าก็จำต้องเสียสละ และยอมรับบาปที่จำเป็นนั้น แต่ถ้าญาติพี่น้องต้องการเสียสละดูแลก็เป็นกุศลอันยิ่งใหญ่ที่จะให้โอกาสเขาทำความดีต่อไป แต่การดูแลคนที่ตายไปแล้ว (ทางการกระทำ) ถือว่าไม่เกิดประโยชน์ เป็นการเสียสละในสิ่งที่ไม่ควรเสียสละ

อย่างไรก็ตามการฆ่าตัวตายพระพุทธศาสนาไม่สนับสนุน จะเห็นได้จากเรื่องราวต่าง ๆ ของพระในสมัยพุทธกาลมีหลายรูปที่เบื่อหน่ายในสังขารของตนเองต้องการตายไปจากสังขารนั้น ฆ่าตัวเองตายบ้างหรือวานให้คนอื่นฆ่าบ้าง การฆ่าตัวตายไม่ผิดศีลข้อปาณาติบาตและการที่ภิกษุฆ่าตัวตายไม่เป็นปาราชิกข้อที่สาม⁴ ซึ่งเรื่องการฆ่าตัวตายมีปรากฏอยู่บ่อย ๆ ในพระพุทธศาสนา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงทราบพระองค์ก็เพียงตำหนิว่า การกระทำเช่นนี้ไม่เหมาะสมกับสมณเพศเท่านั้นเอง จากทำที่นี้พระพุทธศาสนาเห็นว่า คนที่ฆ่าตัวตายก็ดี คนที่ขอร้องให้คนอื่นทำการุณยฆาตแก่ตนเองก็ดี ไม่ใช่เรื่องที่ควรประณาม เพราะว่ามันเป็นการใช้สิทธิที่จะตายของเขาเอง ถ้าการฆ่าตัวเองของเขาไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ใครๆ ย่อมไม่มีเหตุผลที่จะประณามการกระทำนี้⁵

สรุปก็คือ การทำการุณยฆาตหรือการฆ่าตัวตายล้วนเป็นวิธีการหนึ่งในการหาทางออกจากความทุกข์ของมนุษย์เรา ซึ่งการทำอย่างนี้มีทั้งเต็มใจทำและไม่เต็มใจทำ ทำด้วยตนเองและวานให้คนอื่นกระทำให้ ข้อสำคัญตามที่คณะทางพุทธศาสนาก็คือ การมีสติสัมปชัญญะอยู่ตลอดเวลา แม้ขณะมีชีวิตอยู่และขณะใกล้จะ ตาย การขาดสติเป็นเรื่องสำคัญยิ่งกว่าการตาย เพราะว่าการอยู่โดยขาดสตินั้น เป็นทุกข์ทรมานกว่าการตายเสียอีก ชีวิตของคนเราความตายก็คือสัจธรรมอย่างหนึ่งของชีวิตไม่มีใครหลีกเลี่ยงหนีพ้นไปได้ จึงสมควรที่จะต้อง สร้างคุณประโยชน์ต่อตัวเราและสังคมให้มากที่สุด

⁴ ดูรายละเอียดใน วิ.มหา.๑/๑๗๖-๑๗๙/๒๑๓.

⁵ สมถการ พรหมตา, พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์, หน้า ๑๙๖.

คำถามท้ายบท

๑. การรณยฆาตคืออะไร ? ทำไมต้องเรียกอย่างนั้น ?
๒. การทำการรณยฆาตมีกี่วิธี ? แต่ละวิธีแตกต่างกันอย่างไร ?
๓. การทำการรณยฆาตใครคือผู้กระทำ? และมีผลทางศีลธรรมหรือไม่ ?
๔. การทำการรณยฆาตแก่คนที่ขอร้องกับการทำการรณยฆาตแก่คนที่ไม่สมัครใจต่างกันอย่างไร ?
๕. จงชี้ให้เห็นถึงข้อแตกต่างระหว่างการทำแท้งและการทำการรณยฆาต ?
๖. อัจฉริยฆาตกรรม คืออะไร จงอธิบายลักษณะของอัจฉริยฆาตกรรมมาดู ?
๗. อะไรคือสาเหตุของปัญหาอัจฉริยฆาตกรรมในสังคมไทย ?
๘. พระพุทธศาสนามีท่าทีต่อการทำอัจฉริยฆาตกรรมอย่างไร ผิดศีลธรรมจริยธรรมหรือไม่ ?
๙. แนวทางในการแก้ปัญหาการรณยฆาตตามหลักพุทธจริยศาสตร์ควรเป็นอย่างไร ?
๑๐. แนวทางในการแก้ปัญหาอัจฉริยฆาตกรรมตามหลักพุทธจริยศาสตร์ควรเป็นอย่างไร ?

